

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualis sit exemptio clerici à iurisdictionibus laicali in causis ciuilibus.
punct. 7

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Tertio, potest laicos Clericum capere pro solutione debiti civilis, ut illum suo iudici remittat, si conditione relaxe in casu praecedenti adit. Primo, si sit suspectus de fuga. Secundo, ut ab Ecclesiastico iudice non poterit impetrari de illo capiendo mandatum. Tertio, ut quampimum fieri possit, Ecclesiastico Praelato remittatur. His ergo conditionibus existentibus non solum iudex laicus, sed etiam creditor poterit Clericum debitorem capere, & detinere; quia haec captura, & detentio non tam est actus iurisdictionis in Clericum, quam defensionis propriae; & ita tenet alios referenti. Couart. 2. var. cap. 1. num. 9. vers. *caeterum*. & vers. *verum*. si clericus. Bofius tit. de captura, num. 27. Farinac. aliis relatis q. 8. num. 119. q. tit. de carcerib. quest. 27. num. 71. Gutier. pract. quest. lib. 1. quest. 82. num. 2. Aduerit tamen, si iudici laico, vel creditori constaret Clericum fugientem, vel de fuga suspectum nulla bona habere, quibus satisfaceret, vel nulla alia, nisi qua secum portat, & haec ab illo possunt eripi, quin persona Clerici capiatur, nullo modo poterit Clericus capi, & detineri. Quia Clericus ob debitum civile, neque etiam a iudice Ecclesiastico capi, & incarcerationi potest, iuxta textum in cap. *Ordinatus de solutionib. c. 2. de sed. iussorib.* & tradunt aliis relatis Couart. 2. var. cap. 1. num. 9. Menoch. casu 183. num. 29. & lib. 1. q. 83. num. 8. Farinac. de carcer. q. 27. sub num. 65. & segg. & facit l. *ut prator*. §. *si debitorem*. ff. *qua in fraudem creditorum*. At qui ratio cognosci potest a creditoribus, vel iudice seculari Clericum suspectum de fuga, vel iam fugientem bona non occultare; ea de causa non statuerit eius captura, ut iudex Ecclesiasticus eum compellat satisfactionem debitam exhibere, vel eius impotentiam declarare.

Quarto capi potest Clericus a iudice laico, vel alio priuato, seruans supradictis conditionibus, si alia via impediri non potest delictum, in sertiam, inquam, personam committendum. Quia cuiuslibet datum est innocentem defendere, & iniuriam propulare: sic Doctores statim referendi. An autem pro impedienda delicto non vergeat in damnum tertii, v. g. pro impedienda fornicatione possit Clericus capi a iudice laico, ut proprio iudici remittatur corrigendus? Videtur affirmare Alciat. post Abbatem in cap. *cum non ab homine de iudicis*. num. 23. Nauar. cap. 27. num. 83. Iulius Clarus lib. 5. §. *si quis*. quest. 28. n. 6. fauor. Suarez lib. 4. cap. 34. num. 15. Menoch. casu 180. num. 21. Farinac. tit. de inquisit. quest. 8. num. 120. si quidem generaliter dicantur, ut obuietur delicto futuro posse Clericum capi; quia tunc non capitur titulo iurisdictionis, sed titulo defensionis honoris diuini, & boni communis reipublicae, cuius interest, ut eius auctus a delictis committendis abstinere. At in his delictis caute procedendum est; imo edicendum regulariter nullam rationem capturam licitam esse. Quia aliis a propriis Praelatis non est data potestas violenter corrigendi delinquentem.

Quinto capi potest Clericus a iudice laico, imo a priuato, si in flagranti delicto fuerit inuentus; quia tunc a iure censetur cuiuslibet dari talis potestas, ex l. *raptores*. C. de Episcop. & Cleric. & tradunt, alios referentes, Villalobos in e. m. opin. verbo *Clericus*, num. 76. & 77. Bernard. Diaz pract. crim. cap. 114. prope finem, Farinac. tit. de inquisit. quest. 8. num. 122. Clarus pract. quest. 18. vers. *si vero loquimur*, Sigismund. Scaccia lib. de iudic. cap. 11. num. 9. Suarez & Nauar. supra. Debent tamen adesse supradictae conditiones, scilicet praesumta fugam, nisi tunc capiatur. Secunda, ut non poterit a proprio Praelato impetrari mandatum. Tertia, ut statim iudici proprio remittatur.

Sexto, denique capi potest Clericus quoties occidi, aut verberari impune a quolibet possit; quia captura minus damnum inferat: sic De ius post Ioann. Andr. & Abbatem in cap. *cum non ab homine de iudic. n. 9*. Bofius tit. de captura, num. 6. Farinac. tit. de inquisit. quest. 8. num. 123. Tunc enim Clericus videtur privilegio clericali deudatus, & seculari foro remissus.

PUNCTUM VII.

Qualis sit exemptio Clerici a iurisdictione laicali in causis civilibus.

- 1 In quo consistat haec exemptio.
- 2 Limitant aliqui exemptionem Clerici, si causa agatur non personalis actione contra Clericum, sed reali contra eius bona. Sed non admittitur limitatio.
- 3 Causa feudalis contra dominum feudi agitari debet. Secus si de reparatione, & satisfactione feudi.
- 4 Exceptio firmatur ab aliquibus in causis possessoria, sed non admittitur.
- 5 Admittitur exceptio in bonis regalibus.
- 6 Clericus coram iudice laico conueniri potest, si citetur ad comparandum, si sua interest.
- 7 Item si conueniatur nomine alterius laici, & lis contestata sit.
- 8 In causa negligentis Iudicis Ecclesiastici conueniri non potest secularis.

Regula generalis est, omnes Clericos solutos, in sacris constitutos, & in minoribus, seruantes qualitates a Tri-

dent. praescriptas, exemptos esse a iurisdictione laicali in causis civilibus, ut constat ex multis Clericus, c. nullus Episcopus, cap. placuit, & alius. 11. quest. 1. cap. si diligenti cap. significat. 10. de foro compet. cap. si iudex lit. ut de sentent. excommunicat. in 6. cap. saeculares. de foro compet. Haec tamen exemptio in eo consistit, ut nullus Clericus a iudicium saeculare trahi possit, non autem ut ipse possit laicum ad iudicium Ecclesiasticum trahere, ut manifeste probat text. in cap. experientia, cap. si quisquam 11. q. 1. Quia principium est ab omnibus receptum, actorem debere sequi forum rei, cap. Neminem 3. quest. 6. l. ult. C. ubi in rem actio. Quod satis consentaneum est, ne prouocatus duplex malum cogatur sustinere. Primo prouocationem; secundo, extraneum iudicium. Fateor tamen posse Pontificem eximere Clericos a iurisdictione saeculari, non solum quando personam rei gerant, sed etiam quando gerant personam actoris, si id recte gubernationi Ecclesiae visum fuerit conueniens, quia cum iurisdictione saeculari subiecta sit Ecclesiastica, potest Pontifex saecularem iurisdictionem limitare, & Ecclesiasticam extendere, quantum conueniens fuerit fini, ad quem omnia ordinantur, qui est animarum salus, & sacramentorum reuerentia, & diuini obsequij cultus; & hoc satis confirmant privilegia saepe concessa aliquibus personis conueniendi suos debitores laicos coram Ecclesiastico iudice: sic ex glossa in cap. si clericus, verbo de Consuetudine, cap. ex iramisso in princ. de foro compet. & ibi Panormit. tradit Suar. lib. 4. de immunit. Eccles. cap. 14. n. 7. Generaliter autem non debet hoc Ecclesiae privilegium concedi, ne videatur Ecclesia litibus occasionem dare, & Clericorum auaritiam fouere, & iurisdictionem saecularem affectate, & Ecclesiastica iudicia litibus occupare, & laicos offendere, & infestos habere. Sufficit ergo, si Clericos eximat, a laicis prouocatos; quia tunc non pugnat in laicum, sed Clericum defendit; ac prouide cessant haec omnia inconuenientia. Quod si alicui hoc privilegium, tam in agendo, quam in respondendo conceditur, id est, quia Ecclesiae benemeritis specialiter est, & ob eam causam hac prerogatiua decoratur.

Ab hac generali regula solent Doctores aliquas causas excipere. Prima, si causa agatur, non personalis actione contra Clericum, sed reali contra eius bona; quod contingit, cum his fundatur, non in aliqua actione personali, & obligatione ipsius Clerici, sed in re ipsa, super qua litigatur. Tunc enim videtur posse Clericum ad tribunal saeculare trahi. Quia non tam Clericus, quam eius bona trahuntur: in supradictis autem iuribus solum persona Clerici est exempta, non tamen eius bona. Ergo si contra eius bona laicus procedat, poterit Clericum conuenire coram iudice saeculari: sic plures, quos refert Tiraq. de retrac. lignag. §. 3. l. 1. n. 81. & Farin. tit. de inquisit. q. 8. n. 21.

Caeterum, haec exceptio admittenda non est. Tum quia non solum persona Clerici, sed etiam eius bona exempta sunt a iurisdictione saeculari, cap. quaquam de censibus, in 6. c. similiter 16. q. 1. Tum quia ex exemptione personae in causis civilibus infertur suorum bonorum exemptio: non enim circa bona moueri lis potest, quin bonorum dominus citetur, & comparere cogatur. Sed Clericus trahi non potest ad saeculare iudicium ex rebus supradictis. Ergo. Et ita tenet Tiraquel & Farin. supra, Couart. pract. q. 31. n. 5. vers. 2. Sigismund. Scaccia lib. 1. de iudic. c. 11. n. 30. Villalob. in e. m. opin. ver. clericus, n. 70. Minfang. obseruat. 22. cent. 1. Suar. lib. 4. de immunit. Eccles. c. 14. n. 11. Aduerit tamen Farin. Couart. & Scaccia supra, contrarium sentientes non loqui de iure, sed de consuetudine locali, quae extendenda non est ad alias regiones.

Secunda exceptio est in causa feudali, in hac enim causa, siue de proprietate feudi, siue de eius possessione agatur, si Clericus conueniatur, conueniri debet coram domino feudi, etiam si laicus sit: sic pluribus firmat Clarus §. feudum, q. 99. vers. sed quid si vassalli. Menoch. de retrac. possess. rem. 5. n. 396. & seg. & n. 409. Farin. tit. de inquisit. q. 8. n. 22. Sigismund. Scaccia, de iudic. lib. 1. c. 11. n. 97. & alij plures. Ratio ea est, quia ita a iure dispositum est in fauorem feudorum, ut constet ex cap. verum, cap. ex iramisso de foro compet. & sub ea conditione a iure approbata conceduntur feuda a principio. Verum, est hoc ita sit, si tamen causa non de proprietate, aut possessione feudi, sed de reparatione, & satisfactione domino feudi facienda agatur, tunc Clericus feudatarius coram proprio iudice Ecclesiastico conueniendus est, non coram saeculari, nec coram domino feudi: sic Villalob. in e. m. opin. verbo clericus, n. 74. Farin. d. q. 8. n. 22.

Tertia exceptio firmatur ab aliquibus de causa possessionaria; quia haec videtur esse omnino temporaria, ac prouide saeculari iurisdictioni omnino subiecta: sic gloss. in e. unica de iuram. c. l. v. Vincent. Ioan. Andr. in e. vis de iudic. & alij plures relati a Couart. pract. quest. 635. n. 1. & videtur probari ex dict. e. vis de iudic. c. petimus 11. q. 1. c. causam quo. vel. iquis sit sine legit. ubi iudex saecularis, etiam inter Clericos de causa possessionaria, quae nullam proprietatis cognitionem habet admixtam, cognoscit: & fauor consuetudo forensis Gallia, in qua causa possessionaria beneficiorum apud iudices saeculares deciditur, etiam inter Ecclesiasticos.

Caeterum (quidquid sit de iudicio possessorio rei spiritualis inter laicos, aut inter Clericum actorem, & laicum reum) nullo

modo admittenda est exceptio, si Clericus reus sit, & conueniatur. Quia Clericus conueniri non potest, nisi à iudice, qui ei sit superior. Cùm ergo secularis iudex nullam in Clericum iurisdictionem habeat, fieri non potest, vt possit illum citare, & ad suum tribunal trahere, &c. & probat manifeste textus in cap. qualiter de iudicio. c. placuit, c. in licta 11. quæst. 1. a. rhen. statutus, c. de Episcop. & cler. & tradit, vt omnino certum, Couar. præf. quæst. 63 §. 1. n. 1. circa fin. Menoch. de reuoc. possess. rem. 15. n. 223 & 234. Et de reuoc. possess. rem. 3. n. 324. Et seqq. Roland. conf. 23. vol. 2. Farin. tit. de inquisit. q. 8. n. 23. vers. sublimis a secundo. Azor. 1. p. lib. 5. c. 14. q. 1. Neque obstant adducta in contrarium, quia illa glossa in c. litteras, communiter reprobat: textus in cap. r. l. de iudicio, non de dignitate Ecclesiastica, sed seculari, cuius iurisdictione tractat, & non inter Clericos, vt bene glossa ibi, & Doctores communiter. Item dicendum est de textu in cap. causam quæ: agit enim de causa possessionis ad hæreditatem temporalem petente, non ad matrimoniam, neque aliud quid spirituale, neque inter clericos. Textus verò in cap. perimus, auxilium iudicis secularis implorat in fauorem Ecclesiasticum, non contra illum. Ergo nullum est fundamentum ad affirmandum Clericum adduci posse vt reum ad iudicium seculari. Neque consuetudo Galliarum admittenda est, vt poret iuri Pontificio contraria, nisi aliquo speciali priuilegio à Sede Apostolica concessio muniat.

5 Quarta exceptio est de bonis regalibus, quæ semper censentur data sub ea conditione, vt coram seculari iudice decidentur illorum controuersia, tamen à Clericis possideantur. Et idem est quotiescunque Ecclesiæ, vel Clericis possessio aliqua relinquatur sub eadem conditione, vt in foro seculari illius controuersia definiantur: Si ergo Ecclesiæ, vel Clericis legatum admittit, conueniri possunt coram seculari iudice: quia tunc non sunt rei coacti, sed voluntarij, & tradit alijs rearijs Suar. lib. 4. de immunit. Eccles. cap. 14. n. 13. Guier. lib. 1. præf. g. o. n. 1. & fauet text. in cap. verum de foro compet. vbi Ioann. Andr. & Hostiens.

6 Quintus casus, in quo potest Clericus coram seculari iudice conueniri, est, si citetur ad comparandum coram illo, non absolute, sed si sua putauerit interesse; qua citatione facta, si ipse comparet, neque declinatoriam opponit, obligatus est iudicio seculari, & illius sententiæ stare; quia tunc non reus necessarius, sed actor voluntarius dicitur, vt ex Baldo, & alijs in l. testamenta, c. de testam. tradit Farinac. quæst. 8. sub num. 87. Dixi si comparet. Nam si non comparet, iudicari non potest: clarè enim innuit non comparando sua non interesset Farinac. num. 90. Menoch. de reuoc. possess. rem. 15. num. 228. Dixi item, neque comparando declinatoriam opponit: quia declinatoria opposita, iam non est laicus competens iudex, si quidem sua non putat Clericus interesse coram illo comparere, & iudicari. Menoch. num. 232. Farinac. num. 91. & 92. aduertunt citationem faciendam esse absque alio adiecto compellente, & constringente Clericum iudicio stare. Nam si Clericus citetur, vt coram laico iudice compareat, si sua putauerit interesse, quin minus iudicabitur tanquam contrumax, nulla est talis citatio, & omnia inde procedentia; quia per adiectum destituitur prior conditio, si sua putauerit interesse, & sit violenta citatio.

7 Sextus casus, in quo aliqui consentiunt coram iudice seculari Clericum conueniri posse, est, si conueniatur nomine alterius laici, verbi gratia, si hæres sit alicuius laici, & ratione hæreditatis acceptæ conueniatur, videtur conueniri posse coram seculari iudice; quia conuenitur, quatenus personam defuncti repræsentat. At hic casus solum admittendus est, quando lis contestata fuerit cum persona defuncta apud iudicem laicum, tunc enim firmata est iurisdictione iudicis laici in talem causam, & Clericus defuncto succedens nomine illius agit: Verùm si lis cum defuncto contestata non sit, nequaquam potest coram seculari iudice decidi, quia Clericus, tam quoad personam, quam quoad eius bona exemptus est à seculari iurisdictione. Ergo non debet, neque potest illi se submittere: sic relato Abbate in cap. quia de iudicio, Bartol. in l. hæres absens, ff. de iudicio, tradit Farinac. quæst. 8. num. 46. ampliat. 17. Sigilmund. Scaccia libro primo de iudicio, cap. 11. num. 23.

8 Tandem alij censent conueniendum esse Clericum coram seculari iudice, si conuentus coram Ecclesiastico Ecclesiasticus negligens fuerit in causæ decisione. Quia tunc non tam agendo, quam defendendo laicum iudex secularis procedit; & fauet cap. si quis cum clerico 11. quæst. 1. & decidit Iustinian. in Authent. de Sanctissimis Episcopis, collat. 9. alijs nouel. 123. cap. 21. §. si quis autem pecuniaria, & nouel. 83. seu Authent. vt Clerici apud proprios Episcopos. Cæterum repellenda omnino est hæc exceptio. Non enim datum est inferioris potestati superioris negligentiam supplere. Tum quia supplere hanc negligentiam nequaquam potest secularis iudex, quin prius examinauerit negligentiam Prælati Ecclesiastici, sed ad huius negligentie cognitionem nulla iurisdictione residet in seculari iudice. Tum quia in cap. qualiter de iudicio, omnino prohibetur ad secularem iudicem recurri, etiam Ecclesiastico negligente: sic glossa, & Panormitan. ibi, & tradunt Doctores cap. licet ex suscepto de foro competendi, Farinac. quæst. 7. num. 46. sine,

ampliat. 23. Suarez. lib. 4. de immunit. Ecclesiasticæ, cap. 14. num. 20. Azor. opimè t. 5. instit. moral. lib. 5. cap. 14. quæst. secundæ. Neque obstant superiores leges, quæ vt immunitati Ecclesiasticæ contrariæ, nequaquam receptæ sunt, neque vim habent; materia enim immunitatis Ecclesiasticæ est, ideoque non potest de ea princeps secularis pio libito disponere.

PUNCTVM VIII.

Quæ sit Clericorum exemptio à legibus ciuilibus.

- 1 Quæ ratione legibus ciuilibus Clerici teneantur.
- 2 Tenentur foruare leges, & statuta Ecclesiastica statui non repugnantia.
- 3 Statutum ne externis immobilia vendantur, ne cum externis contrahatur, domus hac firmitate adificentur, Clericus legat.
- 4 Statutum prescribens modum & pompam in funere Clericorum obligat.
- 5 Statusum, ne vocentur religiosi, nisi vocati omnibus Clericis, non est validum, tametsi à Clerico fiat.
- 6 Statutum factum, vt Clericus tali parochia deus talis elemosina, reuocari non potest in aliquorum opinione. Priuilegium est oppositum.
- 7 Statusum, ne vendatur Clericus, quod alijs ciuibus venditur, neue Clerici alijs priuilegijs secularibus concessis utantur, inuaditum est.
- 8 Leges nostri regni priuantur Clericos beneficiis à Rege concessis, si iurisdictionem seculari declinauerint, intelliguntur de declinatione malitiosa.
- 9 Leges prohibentes, ne externis beneficia Ecclesiastica dentur firma sunt ex auctoritate Pontificis.
- 10 Examinatio litterarum Apostolicarum à regis consiliarijs illicita est, nisi fundetur in priuilegio, quod credendum est adesse.

DE hac exemptione satis diximus tract. de legib. dist. 1. punct. ult. ibi enim probauimus Clericos actui non posse legibus ciuilibus sibi directè impositis; quia sunt extra iurisdictionem legislatoris ciuilibus; obligari tamen legibus communitarii positus, si statui Ecclesiastico non repugnant; quia tunc non obligantur vt Clerici, sed quatenus sunt ciues, & partes vniuersitatis, quibus vniuersitates necessaræ est, & qua obligatione nunquam Ecclesiastico voluit Clericos eximere. Hæc tamen obligatio est quoad vim directiuam, non coactiuam; Non enim Clerici inobedientes cogi possunt à seculari iudice, vt ab inobedientia abstinere. Quia hæc coactio, quæ per impositionem pœnæ faciendæ est, non pertinet ad vniuersitatem reipublicæ seruandam, cùm pro diuersitate delinquentium, & circumstantiis delictorum possint, & debeant pœnæ variari. Cogendi ergo sunt ab Ecclesiastico iudice; quia ad ipsum pertinet Clericos sibi subditos compellere, vt legi naturali, diuina, & ciuili communi obediant. Modus autem coactionis, si à iure canonico signatus non est, poterit esse, qui sibi conuenientior, & vniuersus fuerit. Quia non tenentur pœnis, & supplicijs à lege ciuili impositis: quia leg. lator ciuilibus solum illis pœnis inuiti iudices sibi subditos, non Ecclesiasticos, qui extra illius iurisdictionem sunt; Vide Suar. lib. 4. de immunit. cap. 16. per totum.

2 Difficultas autem est, quæ sit leges, aut statuta ciuilia statui Ecclesiastico non repugnancia, vt ius Clerici obligari exstant? Generaliter solum dicere possum eas leges, quæ rectè gubernationi reipublicæ conueniunt, statui Ecclesiastico non repugnare. Hæc sunt, quæ pretia mercibus imponunt, quæ arma deferre vetant, quæ solemnitates contradibus signant, &c. Cùm enim Clerici partes sint reipublicæ, iustum est, vt ea, quæ toti reipublicæ conuenientissima sunt, obseruent. Specialiter autem declarare leges, quæ statui clericali repugnantes sint, ferè est impossibile. Subiciam aliquas, vt inde reliquæ possint colligi.

3 Primò dubitari potest de statuto clericorum præcipiente ne bona immobilia externis vendantur, alioquin contrarius irriti sint. Ne item mulier filios habens possit contrahere cum externis, nisi in hac, vel illa quantitate. Item ne possit testamentum relinquere cum iactura legitimæ portionis, & de alijs similibus. Negat Azor tit. 1. lib. 5. instit. moral. cap. 12. quæst. 5. Clericos ligari, neque alia ratione probat, nisi quia leges ciuiles non possunt Clericos, & Ecclesiam obligare, nisi quatenus materiam constituent ex iure naturali obligantem, vt contingit in legibus constituuntibus pretia mercium. At supradictæ leges non sic reddunt materiam ex iure naturali obligantem. Non enim ius naturale dicitur bona ciuium huius ciuitatis externis vendi non posse. Ergo. Cæterum, mihi placet humilissimi statuta obligare Clericos. Tum quia sunt communia Clericis, & laicis. Tum quia non derogant immunitati Ecclesiasticæ, cùm